

WOJCIECH DOMINIAK
Muzeum Ziemi Prudnickiej w Prudniku
ORCID: [0000-0002-4757-752](https://orcid.org/0000-0002-4757-752)

NORBERT MIKA (25 V 1961 – 28 X 2020)

Dorobek naukowy Norberta Miki jest doskonale znany mediewistom, szczególnie zajmującym się historią Górnego Śląska, chociaż na arenę naukową wkroczył pracą magisterską o tematyce powszechnej. I taką też zamknął swoją działalność badawczą. Niespodziewanie, przedwcześnie, skończywszy prace nad kolejną rozprawą, 28 X 2020 r. w Głubczycach odszedł od nas dr Norbert Mika.

Doktor Norbert Mika był raciborzaninem z urodzenia. Kochał swoją małą Ojczyznę. Większość jego kariery naukowej koncentrowała się wokół zagadnień górnośląskich, ze szczególnym uwzględnieniem roli Raciborza i księstwa opolsko-raciborskiego, zarówno w ujęciu Polski dzielnicowej, jak i szerzej – w kontekście międzynarodowym.

Urodził się 25 V 1961 r. w Raciborzu, tutaj też ukończył Szkołę Podstawową nr 8 im. Janusza Kusocińskiego, a w 1981 r. Liceum Ekonomiczne. Mimo przygotowania ekonomicznego, jego pasją była zawsze historia. Studia historyczne odbył na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Uczęszczał na seminarium urodzonego w Wilnie prof. Krzysztofa Baczkowskiego, któremu zawdzięczał zaszczepienie pasji do badań nad średniowieczem. Dał temu wyraz w dedykacji książki pt. *Problematyka tatarska w polityce europejskiej od połowy XV do początku XVI w.*, przygotowywanej przed śmiercią. Na seminarium magisterskim powstała (obroniona w 1988 r.) fundamentalna praca pt. *Walka o spadek po Babenbergach w latach 1246–1278*, która ukazała się drukiem w 2008 r., wzbogacona dojrzałością badawczą N. Miki i poszerzona o niewykorzystany wcześniej materiał źródłowy. W tym okresie N. Mika dużo pisał, szczególnie chętnie podejmując tematy lokalne,

głównie raciborskie. W kręgu jego szczególnych zainteresowań znalazła się polityka zagraniczna książąt raciborskich, a przede wszystkim kontakty czesko-morawskie i ruskie. Nie stronił także od analizowania postępującego rozbicia dzielnicowego w Polsce i relacji politycznych Piastów raciborskich z innymi książętami piastowskimi. Tematyka szeroko rozumianego pogranicza śląsko-morawskiego była N. Mice bardzo bliska. Wszystkie jego publikacje charakteryzują się niezwykle dbałością o formę przekazu, zarówno merytorycznie, jak i od strony stylistycznej. Wyróżnia je także rzetelny warsztat badawczy, którego znakiem rozpoznawczym było doskonałe wykorzystanie nowego, nieznanego dotąd szerzej materiału źródłowego, zgromadzonego w wyniku sumiennie przeprowadzonych kwerend w archiwach i bibliotekach w kraju i poza jego granicami. Wiele z jego ustaleń naukowych zostało przyjętych w świecie nauki i pozostaje aktualnych do dziś.

Badania naukowe prowadzone nad postacią księcia raciborskiego Mieszka znalazły finał w 2006 r. uzyskaniem przez N. Mikę tytułu doktora nauk humanistycznych. Dysertacja doktorska pt. *Mieszko, książę raciborski, syn Władysława Wygnańca* została przygotowana na seminarium doktoranckim pod kierunkiem prof. Antoniego Barciaka i publicznie obroniona na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. W latach następnych ukazała się drukiem, i to aż czterokrotnie. W czasie tego etapu aktywności zawodowej N. Miki powstał pierwszy w Polsce, dwujęzyczny polsko-czeski podręcznik do edukacji regionalnej, służący – zarówno w Raciborzu, jak i w Opawie – do realizacji ścieżki międzyprzedmiotowej „Edukacja regionalna po obydwu stronach granicy”.

W ostatnich latach życia N. Mika przeorientował swoje zainteresowania badawcze na tematy wschodnie, zajmując się problematyką ruską i tatarską, wchodząc badawczo w epokę przełomu średniowiecza i ery nowożytnej, w tym też zawierały się studia źródłoznawcze. W 2017 r. został dyrektorem Centrum Studiów Historycznych i stałym współpracownikiem Zakładu Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa Instytutu Historii im. T. Manteuffla Polskiej Akademii Nauk w Warszawie.

Środowisku naukowemu N. Mika znany był przede wszystkim jako doktor nauk humanistycznych, historyk, mediewista, badacz dziejów Górnego Śląska w średniowieczu. Był on jednak także nauczycielem i mistrzem, wychowawcą wielu pokoleń młodzieży, wieloletnim dyrektorem Gimnazjum nr 3 im. Augustyna Weltzla w Raciborzu (*notabene* A. Weltzel, nazywany w historiografii „górnos Śląskim Tacytem”), został patronem szkoły w 2002 r. z inicjatywy N. Miki).

Pracę z dziećmi i młodzieżą w charakterze nauczyciela historii rozpoczął w 1988 r. w Szkole Podstawowej nr 15 im. Jana Sobieskiego w Raciborzu, gdzie po trzech latach objął funkcję wicedyrektora. W 1993 r. został powołany na stanowisko dyrektora Szkoły Podstawowej nr 18 im. Książąt Raciborskich w Raciborzu, a w latach 1999–2016 sprawował funkcję dyrektora Gimnazjum nr 3 im. Augustina Weltzla w Raciborzu. W 2000 r. ukończył studia podyplomowe z zarządzania oświatą i przedsiębiorczości w Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego w Katowicach. Za wybitne osiągnięcia na polu dydaktycznym, wychowawczym i społecznym został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (1999) oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej przez Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (2001). W uznaniu zasług w pracy z dziećmi i młodzieżą Zarząd Wojewódzki Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Katowicach przyznał mu w 2002 r. Odznakę „Przyjaciół Dzieci”. Odebrał ponadto dwie nagrody Ministra Edukacji Narodowej (1999, 2006), jedną Śląskiego Kuratora Oświaty (2003) i pięć Prezydenta Miasta Raciborza (1997, 1999, 2007, 2009, 2013).

Norbert Mika był bardzo aktywny również na polu samorządowym i społecznym. W latach 2006–2010 pełnił funkcję przewodniczącego Rady Powiatu Raciborskiego, a w latach 2010–2014 zasiadał w Zarządzie Powiatu Raciborskiego. Z sukcesem podejmował działania zmierzające do odbudowy Zamku Piastowskiego w Raciborzu, zniszczonego w wyniku działań zbrojnych w czasie II wojny światowej.

W latach 1980–1989 prowadził działalność opozycyjną, był inwigilowany i szykanowany. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, na podstawie materiału archiwalnego zachowanego w katowickim oddziale Instytutu Pamięci Narodowej, nadała N. Mice status osoby pokrzywdzonej.

Wkraczał w najlepszy okres dojrzałości i świadomości badawczej. Z ucznia stał się nauczycielem i mistrzem, niezwykle erudytą. Jego plany zawodowe i edytorskie przerwała niespodziewana i przedwczesna śmierć.